

اطلس تاریخ بنادر و دریانوردی ایران

www.ketab.ir

دانشگاه تهران

سازمان بنادر و دریانوردی

۱۳۹۵

سرشناسه:	وثوقی، محمدباقر، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور:	اطلس تاریخ بنادر و دریانوردی ایران (پژوهش)/ محمدباقر وثوقی، منصور صفت گل
مشخصات نشر:	تهران: سازمان بنادر و دریانوردی، انتشارات، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری:	۳ ج.: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نقشه (بخشی رنگی)، عکس (رنگی)؛ ۳۳×۳۳ س.م.
شابک:	دو ج.: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۲-۰۱۴-۰ ج ۱؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۲-۰۵-۱ ج ۲؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۲-۰۶-۸ ج ۳؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۲-۰۷-۵ ج ۴
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا	
موضوع:	Navigation -- Iran -- History دریانوردی -- ایران -- تاریخ
موضوع:	Harbors -- Iran -- History بندرها -- ایران -- تاریخ
موضوع:	Persian Gulf Region -- History خلیج فارس، منطقه -- تاریخ
شناسه افزوده:	صفت گل، منصور، ۱۳۴۰ -
شناسه افزوده:	Daneshgah Tehran دانشگاه تهران
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۵ ۶الف ۲ و / ۱۰۷VK
رده‌بندی دیوبی:	۳۵۹/۰۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی:	۴۶۵۱۱۰۵

عنوان:

«اطلس تاریخ بنادر و دریانوردی ایران»

ناشر:

سازمان بنادر و دریانوردی

پژوهش:

دکتر محمدباقر وثوقی (استاد دانشگاه تهران): بخش خلیج فارس و دریای عمان

دکتر منصور صفت‌گل (استاد دانشگاه تهران): بخش دریای خزر

طراحی و صفحه‌آرایی: دکتر - میدرضا بختیاری فرد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نشر ش

نوبت اول: اسفند ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰ هزار تومان

روی جلد: نقش کشتی بر سکه اردشیر دوم پادشاه ساسانی (۴۰۴-۳۶۸ پیش از میلاد)، ضرب بندر صیدا، متعلق به

گنجینه موزه بانک سپه (تهران)

نوشته: «بسم الله الرحمن الرحيم»، خط کوفی مورق مسجد جامع قزوین

این پژوهش بر اساس قرار داد طرح پژوهشی کاربردی شماره ۲۸۵/ص مورخ

۱۳۹۴/۲/۶ میان سازمان بنادر و دریانوردی و دانشگاه تهران انجام یافته است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به سازمان بنادر و دریانوردی است.

انتشارات سازمان بنادر و دریانوردی: تهران بزرگراه حقانی بعد از چهارراه جهان کودک انتهای خیابان دکتر شهیدی،

مرکز بررسی‌ها و مطالعات راهبردی: کدپستی: ۱۵۱۸۶۶۳۱۱۱ تلفن: ۱ ۸۴۹۳۲۱۳۰ دورنگار: ۸۴۹۳۲۱۳۷

پست الکترونیکی: پست الکترونیک pub@pmo.ir

فهرست مطالب

۸۶۲	اساس نقشه‌های قرن سیزدهم هجری/نوزدهم میلادی		فصل ۱۰: بنادر و جزایر خلیج فارس در
۸۶۲	۱-۶-۱۰- مقدمه	۷۳۹	نقشه‌های تاریخی پس از صفویه
	۲-۶-۱۰- معرفی نقشه‌های اروپایی قرن سیزدهم	۷۳۹	۱-۱۰- مقدمه و طرح نحوه ارائه
۸۶۶	هجری/نوزدهم میلادی	۷۴۱	۲-۱۰- عصر کاروان‌های دریایی
	۳-۶-۱۰- پراکندگی جغرافیایی سکونتگاه‌های خلیج		۳-۱۰- بنادر و جزایر خلیج فارس و دریای عمان بر
۸۶۷	فارس در نقشه‌های قرن سیزدهم هجری/نوزدهم میلادی	۷۴۴	اساس نقشه‌های قرن دهم هجری/شانزدهم میلادی
۸۶۷	۱-۳-۶-۱۰- از بصره تا بندرعباسی	۷۴۵	۱-۳-۱۰- نقشه‌های قرن شانزدهم میلادی
۸۷۰	۲-۳-۶-۱۰- (خرمشهر) محضره از تأسیس تا آبادانی		۲-۳-۱۰- پراکندگی جغرافیایی سکونتگاه‌های خلیج
۸۷۷	۳-۳-۶-۱۰- گبان یا قبان	۷۵۲	فارس در نقشه‌های قرن شانزدهم میلادی
۸۷۷	۴-۳-۶-۱۰- دورق	۷۵۲	۱-۲-۳-۱۰- از بصره تا هرموز
۸۸۳	۵-۳-۶-۱۰- ماحول یا معشور	۷۵۸	۲-۲-۳-۱۰- از هرموز تا بندر گوادر
۸۸۶	۶-۳-۶-۱۰- هندیجان	۷۵۹	۳-۲-۳-۱۰- جزایر خلیج فارس
۸۸۸	۷-۳-۶-۱۰- دیلم	۷۶۰	۴-۲-۳-۱۰- بنادر عمان و صفحات جنوبی خلیج فارس
۸۹۱	۸-۳-۶-۱۰- گناوه	۷۶۶	۳-۳-۱۰- جزیره هرموز در نقش‌های تاریخی اروپایی
	۹-۳-۶-۱۰- بوشهر: (کانون اصلی تجارت دریایی در		۴-۱۰- بنادر و جزایر خلیج فارس و دریای عمان بر
۸۹۳	قرن سیزدهم هجری/نوزدهم میلادی)	۷۷۰	اساس نقشه‌های قرن یازدهم هجری/هفدهم میلادی
۹۰۵	۱۰-۳-۶-۱۰- بحرین	۷۷۰	۱-۴-۱۰- مقدمه
۹۰۷	۱۱-۳-۶-۱۰- بنادر بین بوشهر تا کنگان	۷۷۳	۲-۴-۱۰- نقشه‌های سده ۱۱ هجری/میلادی
۹۱۵	۱۲-۳-۶-۱۰- بندر کنگان		۳-۴-۱۰- پراکندگی جغرافیایی سکونتگاه‌های خلیج
۹۱۸	۱۳-۳-۶-۱۰- بندر تنبک	۷۷۸	فارس در نقشه‌های سده هفدهم میلادی
۹۱۸	۱۴-۳-۶-۱۰- بندر سیراف (شیلاو)	۷۷۸	۱-۳-۴-۱۰- از بصره تا هرموز
۹۲۱	۱۵-۳-۶-۱۰- بندر طاهری	۷۸۳	۲-۳-۴-۱۰- از هرموز تا بندر گوادر
۹۲۲	۱۶-۳-۶-۱۰- عسلویه	۷۸۹	۳-۳-۴-۱۰- جزایر خلیج فارس
۹۲۴	۱۷-۳-۶-۱۰- نایند	۷۸۶	۴-۳-۴-۱۰- بنادر عمان و صفحات جنوبی خلیج فارس
۹۲۵	۱۸-۳-۶-۱۰- بنادر شیکوه (ساحل مروارید)	۷۹۲	۴-۴-۱۰- از گمبرون تا تأسیس بندرعباسی
۹۲۸	۱۹-۳-۶-۱۰- بندر شیوو	۷۹۹	۵-۴-۱۰- بندر کنگ
۹۳۰	۲۰-۳-۶-۱۰- نخیلو	۸۰۳	۶-۴-۱۰- بحرین
۹۳۲	۲۱-۳-۶-۱۰- جزیره لاوان یا لار یا شیخ شعیب		۵-۱۰- بنادر و جزایر خلیج فارس و دریای عمان بر
۹۳۳	۲۲-۳-۶-۱۰- بندر چیرو	۸۰۷	اساس نقشه‌های قرن دوازدهم هجری/هیجدهم میلادی
۹۳۴	۲۳-۳-۶-۱۰- جزیره هندورابی	۸۰۷	۱-۵-۱۰- مقدمه
۹۳۴	۲۴-۳-۶-۱۰- جزایر قنات	۸۱۰	۲-۵-۱۰- نادرشاه و مسئله تجدید حیات ناوگان دریایی ایران
۹۳۵	۲۵-۳-۶-۱۰- بندر کنگ		۳-۵-۱۰- معرفی نقشه‌های اروپایی قرن دوازدهم
۹۳۵	۲۶-۳-۶-۱۰- بندر تاونه	۸۱۸	هجری/هیجدهم میلادی
۹۳۶	۲۷-۳-۶-۱۰- جزیره کیش		۴-۵-۱۰- پراکندگی جغرافیایی سکونتگاه‌های خلیج
۹۴۰	۲۸-۳-۶-۱۰- بندر چارک	۸۲۱	فارس در نقشه‌های قرن دوازدهم هجری/هیجدهم میلادی
۹۴۱	۲۹-۳-۶-۱۰- بندر حسینه	۸۲۱	۱-۴-۵-۱۰- از بصره تا بندرعباسی
۹۴۱	۳۰-۳-۶-۱۰- بندر مغو	۸۲۲	۲-۴-۵-۱۰- از بندرعباسی تا گوادر
۹۴۲	۳۱-۳-۶-۱۰- جزیره فرور	۸۲۶	۳-۴-۵-۱۰- جزایر خلیج فارس
۹۴۲	۳۲-۳-۶-۱۰- جزیره نابیو فرور	۸۲۶	۴-۴-۵-۱۰- بنادر عمان و صفحات جنوبی خلیج فارس
۹۴۳	۳۳-۳-۶-۱۰- جزیره سیری	۸۲۸	۵-۴-۵-۱۰- بندر لنگه از تأسیس تا توسعه
۹۴۳	۳۴-۳-۶-۱۰- بندر دوان	۸۴۰	۶-۴-۵-۱۰- بندر بوشهر (دوران رونق و شکوفایی)
۹۴۳	۳۵-۳-۶-۱۰- بندر لنگه	۸۴۳	۷-۴-۵-۱۰- بوشهر از دوره صفویه تا زندگی
۹۵۳	۳۶-۳-۶-۱۰- جزیره قشم		۸-۴-۵-۱۰- رونق و شکوفایی تجارت در بندر بوشهر
۹۶۲	۳۷-۳-۶-۱۰- جزیره هنگام	۸۴۶	در سده دوازدهم هجری/هیجدهم میلادی
۹۶۴	۳۸-۳-۶-۱۰- جزیره لارک	۸۵۳	۹-۴-۵-۱۰- بندر ریگ
۹۶۵	۳۹-۳-۶-۱۰- جزیره ابوموسی	۸۵۸	۱۰-۴-۵-۱۰- جزیره خارک
۹۶۹	۴۰-۳-۶-۱۰- جزایر تنب کوچک و بزرگ		۶-۱۰- بنادر و جزایر خلیج فارس و دریای عمان بر

۱۱۱۲	۳-۶-۱۱- مسئله نفت و تحولات اقتصاد داخلی ایران	۹۷۱	۱-۳-۶-۴۱- بندر کنگ (دوران افول)
	۴-۶-۱۱- بندر ماهشهر و جزیره خارگ ایستگاههای	۹۷۳	۳-۶-۴۲- بندر خمیر
۱۱۱۴	اصلی فرآورده های نفتی و صادرات نفت خام	۹۷۵	۳-۶-۴۳- بندر عباسی
	۵-۶-۱۱- تغییر جهت جغرافیای عمرانی بنادر به	۹۷۹	۳-۶-۴۴- جزیره هرموز
۱۱۱۷	سمت بنادر عباس و چابهار	۹۸۰	۳-۶-۴۵- میناب
	۶-۶-۱۱- تخلیه روستاهای بندری در سواحل خلیج	۹۸۶	۳-۶-۴۶- جاسک
۱۱۱۹	فارس و شکل گیری پدیده حاشیه نشینی (دهه پنجاه شمسی)	۹۸۹	۳-۶-۴۷- بندر مکران
	فصل ۱۲: توسعه بنادر و جزایر خلیج فارس	۹۹۳	۳-۶-۴۸- بندر چابهار
۱۱۳۱	در دوره انقلاب اسلامی		۷-۱۰- تأسیس نهادهای تخصصی دریایی در اواخر
۱۱۳۱	۱-۱۲- مقدمه و طرح مسئله	۹۹۵	سده سیزدهم هجری
	۲-۱۲- سازمان بنادر و کشتیرانی، «خط دوم دفاعی		فصل ۱۱: مروری بر تحولات اجتماعی بنادر
۱۱۳۴	دریایی» در آغاز دوران دفاع مقدس		و جزایر خلیج فارس در قرن چهاردهم شمسی
	۳-۱۲- خروج بنادر خرمشهر و آبادان از چرخه	۱۰۰۳	(بررسی اجمالی)
۱۱۳۶	تبادلات تجاری خلیج فارس در روزهای نخست جنگ		۱-۱۱- بنادر خلیج فارس در نقشه های ایرانی اوایل
	۴-۱۲- تلاش دشمن برای خارج کردن خارگ و بندر	۱۰۰۵	قرن چهاردهم هجری
۱۱۳۹	امام (ره) از چرخه اقتصاد نفتی و دریایی		۲-۱۱- معیشت و جمعیت بنادر و جزایر ایران پیش
	۵-۱۲- بندر امام خمینی (ره)، مهم ترین بندر پشتیبان	۱۰۱۷	از دوره نفت (دو سند منحصر)
۱۱۴۴	اقتصاد داخلی و مناطق جنگی		۳-۱۱- نفت و مسئله جابه جایی کانون های تجاری از
	۱-۵-۱۲- بندرعباس جایگزین بندر خرمشهر در	۱۰۲۴	بنادر میانی به بنادر استان خوزستان
	سالهای جنگ و تغییر مسیر ورود و خروج کالا در	۱۰۲۵	۱-۳-۱۱- آبادان از تأسیس پالایشگاه تا توسعه شه
۱۱۵۰	خلیج فارس		۲-۳-۱۱- خورموسی (بندر شاهپور- بندر امام
	۲-۵-۱۲- توسعه بنادر چابهار و بندر کوچک ایران در		خمینی (ره)) تأسیس نخستین بندرگاه مدرن ایران
۱۱۵۷	دوران دفاع مقدس	۱۰۳۳	خلیج فارس
	۶-۱۲- بازسازی و نوسازی بنادر و جزایر در پایان دهه		۴-۱۱- تخلیه جمعیتی بنادر ایرانی خلیج فارس؛ ایالات
۱۱۶۱	شصت شمسی	۱۰۴۲	فارس و مکران (مهاجرت و ترانشیب معکوس)
	۱-۲-۶-۱۱- نوسازی و عمران تأسیسات بنادر پس از	۱۰۴۲	۱-۴-۱۱- طرح مسئله
۱۱۶۵	جنگ تحمیلی		۲-۴-۱۱- افول بندرلنگه و بندر شیبکوه: (مهاجرت
	۱-۱۲- توسعه تأسیسات دریایی و بندری و زیربنایی	۱۰۴۶	بزرگ شمال به جنوب)
۱۱۶۷	در دهه هفتاد در آینه آمار		۱-۲-۴-۱۱- گمرکات و تاثیر آن بر افول تجارت
	۱-۷-۱۲- نخستین طرح مطالعاتی جامع بنادر و		بندرلنگه و از دست دادن موقعیت ترانشیبی و ظهور
۱۱۶۸	دریانوردی ایران پس از انقلاب اسلامی	۱۰۴۷	تجارت دویی
	۲-۷-۱۲- توسعه شبکه راه ها و ظرفیت حمل و نقل		۲-۲-۴-۱۱- گسترش ناامنی در نواحی پس کرانه ای
۱۱۷۱	ریلی در دهه هفتاد بر اساس آمار	۱۰۵۲	بندرلنگه طی دوره مشروطیت و سال های پس از آن
	۸-۱۲- توسعه تأسیسات دریایی و بندری و زیربنایی	۱۰۵۳	۳-۲-۴-۱۱- قانون انحصار تجارت و رشد پدیده قاچاق
۱۱۷۵	در دهه هشتاد شمسی		۳-۴-۱۱- افول بندر بوشهر و بندرعباسی به عنوان
	۱-۸-۱۲- سومین طرح جامع بازرگانی بنادر و	۱۰۵۹	دروازه های ورود و خروج کالا در بنادر ایرانی
	دریانوردی ایران در سال ۱۳۸۲؛ دستاوردها و	۱۰۶۰	۱-۳-۴-۱۱- احصایه تجارتی ایران، اداره کل گمرکات
۱۱۷۵	چشم انداز آینده		۴-۴-۱۱- مهاجرت و تخلیه جمعیت بنادر در دهه سوم
	۲-۸-۱۲- توسعه تأسیسات دریایی و بندری در دهه	۱۰۶۹	قرن چهاردهم
۱۱۸۵	هشتاد در آینه آمار		۱-۴-۴-۱۱- تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی؛ تحولی
۱۱۸۶	۱-۲-۸-۱۲- بندر شهید رجایی بندرعباس		عمده در یکپارچه کردن تصمیمات مرتبط با بنادر و
۱۱۹۰	۲-۲-۸-۱۲- بندر امام خمینی (ره)	۱۰۸۹	دریانوردی
۱۱۹۲	۳-۲-۸-۱۲- بندر بوشهر	۱۰۹۶	۲-۴-۴-۱۱- تشکیل فرمانداری کل بنادر خلیج فارس و عمان
۱۱۹۵	۴-۲-۸-۱۲- بندر آبادان	۱۱۰۶	۵-۱۱- مدیریت یکپارچه بنادر و مسائل آن
۱۱۹۷	۵-۲-۸-۱۲- بندر شهید باهنر		۶-۱۱- تحولات عمده منطقه ای و جهانی و تاثیر آن
۱۱۹۸	۶-۲-۸-۱۲- بندر چابهار		بر فضای جغرافیای سیاسی بنادر خلیج فارس و دریای
۱۲۰۱	۷-۲-۸-۱۲- بندر لنگه		عمان (بررسی مختصر تحولات بنادر و جزایر در
	۳-۸-۱۲- توسعه تأسیسات دریایی و بندری در دهه	۱۱۰۹	سال های ۱۳۴۹ تا ۱۳۵۷ ش.)
۱۲۰۲	هشتاد در آینه اخبار		۱-۶-۱۱- جابه جایی قدرت های جهانی پس از جنگ
۱۲۰۶	۹-۱۲- نتیجه	۱۱۰۹	بین الملل دوم
			۲-۶-۱۱- خروج نیروهای نظامی انگلستان از خلیج
		۱۱۱۰	فارس و تغییر جغرافیای سیاسی منطقه